

نگاهی بر موضوعی چند وجهی به نام اقتصاد مقاومتی در دانشگاه علوم پزشکی

آرام تیرگر: دانشیار، عضو هیأت علمی مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران (* نویسنده مسئول). ایمیل a.tirgar@mubabol.ac.ir
زهرا آقارلی: کارشناسی ارشد مهندسی بهداشت محیط، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران. ایمیل z.ghalari@gmail.com

چکیده

زمینه و هدف: فعالیت در راستای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی از سوی دانشجویان که از گروه‌های تأثیرگذار کشور هستند منجر به پیشرفت جامعه در زمینه‌های گوناگون اجتماعی- اقتصادی خواهد شد. لذا پژوهش حاضر با هدف، بررسی میزان آگاهی و عملکرد دانشجویان در ارتباط با اقتصاد مقاومتی انجام پذیرفت.

روش کار: پژوهش توصیفی حاضر، در پنج مقطع متوالی از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵ میان ۶۹۱ نفر از دانشجویان دانشکده‌های پزشکی، دندانپزشکی و پیراپزشکی انجام پذیرفت. نمونه‌ها به صورت آسان وارد مطالعه شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، فرمی محقق ساخته و مورد استفاده در مطالعات گذشته شامل دو بخش مشخصات فردی و سؤالاتی پیرامون اقتصاد مقاومتی بود. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی همچون فراوانی نسبی و فراوانی تجمعی استفاده شد.

یافته‌ها: میزان آگاهی دانشجویان از موضوع اقتصاد مقاومتی در گذر زمان از ۴۲/۴ درصد در نیمسال دوم ۱۳۹۲ به میزان ۹۳/۴ درصد در نیمسال اول ۱۳۹۵ افزایش یافت. برخلاف روند تغییرات آگاهی، بررسی عملکرد دانشجویان در خصوص اقتصاد مقاومتی نشان داد که عملکرد آن‌ها در گذر زمان با نوساناتی همراه بود اما از تغییر قابل ملاحظه‌ای برخوردار نبود. سؤال از دانشجویان در خصوص فرد مسئول در قبال موضوع اقتصاد مقاومتی نشان داد اکثر آنان مسئولیت را متعلق به مردم و مسؤولان دولتی می‌دانستند.

نتیجه‌گیری: گرچه نتایج گویای بهبود میزان آگاهی دانشجویان در خصوص اقتصاد مقاومتی است اما وضعیت عملکرد آن‌ها رضایت‌بخش نیست. بنابراین ضروری است دانشگاه‌ها برنامه‌های مشخصی را جهت مشارکت بیشتر و بهبود عملکرد دانشجویان در موضوعات ملی و اجتماعی بکار بندند.

واژگان کلیدی: اقتصاد مقاومتی، دانشجویان، آگاهی، عملکرد

در این زمینه عمل نمایند. مقام معظم رهبری در خصوص ارتباط فرهنگ با مسائل اجتماعی و اقتصادی فرمودند: «من فرهنگ کشور را در عرصه تصمیم‌های کلان کشور مهم و عام مشاهده می‌کنم؛ یعنی فرهنگ به‌عنوان جهت دهنده به تصمیم‌های کلان کشور، حتی تصمیم‌های اقتصادی، سیاسی، مدیریتی و یا در تولید، نقش دارد» (۵). این نوع تعبیر و تعاریف از فرهنگ نشان می‌دهد که فرهنگ را می‌توان در طول فعالیت‌های اقتصادی دخیل دانست. اقتصاد مقاومتی را می‌توان یک موضوع مذهبی نیز به شمار آورد چون جنبه‌های اجرایی آن در دین و مذهب ما مسلمانان مشهود است. در جامعه‌ای با پیشینه تاریخی بلندی همچون ایران، هنگام مواجه شدن با فشارهای اقتصادی باید رفتارهایی مبتنی بر تحقق فرهنگ اقتصاد مقاومتی از جمله اصلاح الگوی مصرف و در پی آن صرفه‌جویی و ممنوعیت از اسراف نمایان شود، چرا که این نوع رفتارها ریشه در فرهنگ مذهبی و ارزشی این سرزمین دارد (۶). دو راه همیشگی و اساسی جهت اصلاح الگوی مصرف و تحقق یکی از مصادیق اقتصاد مقاومتی رعایت اصول اعتدال و میانه‌روی و پرهیز از اسراف می‌باشد که سخنان امام رضا علیه‌السلام نیز تصدیق کننده این موضوع است (۷). در حدیثی از امام رضا علیه‌السلام آمده است: قناعت موجب می‌شود آدمی نفس خود را حفظ کند و به سروری و اقتدار برسد و هزینه‌های اضافه در زندگی کاهش یابد (۸). امام رضا علیه‌السلام اسراف را حتی در تباه سازی اموال پدیده‌ای ناپسند دانسته و می‌فرماید: «خداوند، تباه سازی اموال را دشمن می‌دارد.» خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «واقصد فی مشیک؛ در رفتار میانه‌رو باش» (۹). همچنین در آیه‌ای دیگر آمده: «والذین إذا انفقوا لم یسرفوا ولم یقتروا وکان بین ذلک قواماً؛ و آنان که چون انفاق می‌کنند، اسراف نمی‌ورزند و خست نمی‌کنند، بلکه میان این دو، راه اعتدال و میانه را برمی‌گزینند» (۱۰). در مطالعه نسبتاً مرتبط با مقوله اقتصاد مقاومتی توسط موسوی و تیرگر (۱۳۹۳) با موضوع بررسی عوامل مؤثر بر مصرف بهینه برق رایانه‌های شخصی در یک مرکز آموزش

عوامل اقتصادی اجتماعی همواره یکی از مؤلفه‌های بسیار مؤثر بر سلامت می‌باشند چنانکه در بیانیه آلماتا و در قالب راهبرد بهداشت برای همه، بر نقش بی‌بدیل آن‌ها تاکید شده است (۱). عوامل اجتماعی اقتصادی را تأثیرگذارترین عوامل برونی مؤثر بر سلامت انسان‌ها می‌شناسند به طوری که بر اساس برآوردها، حدود ۵۰ درصد از سلامت مردم به عوامل اقتصادی اجتماعی مانند شغل و میزان درآمد، فقر، سواد و وضعیت مسکن وابسته است (۲). نظام سلامت ایران نیز همچون نظام‌های سلامت در سایر کشورها، با چالش افزایش شدید هزینه‌ها روبه‌رو است. در حالی که شاخص کلی هزینه‌ها در کشور در ۲۰ سال گذشته ۳۰ برابر شده؛ این رشد در هزینه‌های بخش سلامت ۷۱ برابر شده است. این موضوع باعث شده که نظام سلامت در بخش‌های مختلف با مشکلات زیادی مواجه گردد. روشن است که همه‌ی بخش‌های نظام سلامت کشور به نحوی تحت تأثیر مشکلات اقتصادی قرار دارند. برخی از این مشکلات، از مشکلات ساختاری و درونی هر بخش ریشه گرفته؛ اما برخی نیز از دیگر بخش‌های نظام سلامت به آن‌ها تحمیل شده است و برخی از مدیریت و سیاست‌های کلان سلامت منشأ گرفته‌اند (۳). با توجه به مطالب فوق به نظر می‌رسد بهره‌گیری از الگوی اقتصادی مناسب همچون «اقتصاد مقاومتی» می‌تواند موجب کاستن یا حذف مشکلات اقتصادی از طریق تاکید بر توانمندی‌های داخلی، حذف وابستگی‌های خارجی، مدیریت مصرف و استفاده بهینه از امکانات و فرصت‌های موجود شود. اقداماتی که در مجموع آن‌ها را می‌توان از الزامات اقتصادی خوداتکا و بدون وابستگی به دیگر کشورها دانست (۴). دانشگاه‌ها نیز باید سیاست‌های اقتصاد مقاومتی را به‌صورت باورهای علمی به متن جامعه تزریق کنند تا این‌گونه ضمن بازاندیشی و نقادی عملکردهای نادرست مسئولین و مردم در زمینه‌های اقتصادی، نگرش و عملکرد مناسب را در خصوص اقتصاد مقاومتی ایجاد کنند و به نحوی به نقش فرهنگ‌سازی خود

و همکاران (۱۳۹۳) با عنوان اهمیت توجه به موضوعات اجتماعی (اقتصاد مقاومتی) همزمان با آموزش علوم پزشکی انجام پذیرفت (۴).

از آنجا که نهادینه نمودن هر رفتاری در جامعه از جمله رفتارهای مؤثر در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی مستلزم آگاهی و نگرش مثبت در ارتباط با آن رفتار است، به همین منظور در این مطالعه به بررسی پیرامون آگاهی و عملکرد دانشجویان یک دانشگاه علوم پزشکی در زمینه اقتصاد مقاومتی طی چند نیمسال متوالی پرداخته شده است. امید آنکه با کمک نتایج حاصل بتوان اقدامات لازم به منظور تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی که همانا آگاهی، نگرش و عملکرد متناسب در دانشجویان و دیگر دانشگاهیان می‌باشد را تدارک دید.

روش کار

این مطالعه توصیفی، به صورت پیوسته در پنج مقطع متوالی از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵ در میان گروهی از دانشجویان سه دانشکده پزشکی، دندانپزشکی و پیراپزشکی و در میان دانشجویان ۹ رشته تحصیلی (پزشکی، دندانپزشکی، بهداشت محیط، رادیولوژی، رادیوتراپی، علوم آزمایشگاهی، اتاق عمل، مامایی، بهداشت کار دهان و دندان) انجام پذیرفت. انتخاب نمونه‌ها به روش در دسترس و با توجه به تمایل آن‌ها به شرکت در مطالعه انجام شده و جهت جمع‌آوری داده‌ها از فرمی محقق ساخته متناسب با اهداف پژوهش که در مطالعات گذشته مورد استفاده قرار گرفته بود، بهره برده شد (۱۴ و ۴). فرم‌های مورد استفاده مشتمل بر دو دسته سؤال بودند: الف) ۳ سؤال در رابطه با اطلاعات فردی مانند سن، جنس و مقطع تحصیلی و ب) ۱۲ سؤال در ارتباط با اقتصاد مقاومتی مانند آشنایی با عبارت اقتصاد مقاومتی، آگاهی از مصادیق، منبع کسب اطلاعات، مبادرت به اقدام در راستای اقتصاد مقاومتی، و احساس مسئولیت در قبال موضوع. به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی و اصل رازداری، هدف از انجام پژوهش برای تمامی افراد مورد

عالی، استفاده از رایانه و مصرف برق و در واقع انرژی به عنوان موضوعی اقتصادی مورد بررسی قرار گرفت که نتایج مطالعه مذکور نشان داد آگاهی کاربران دانشگاهی از سازوکارهای مربوط به کاهش مصرف برق اندک بوده و با توجه به لزوم تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، آموزش کارکنان و جلب مشارکت آنان در خصوص استفاده درست از انرژی و صرفه‌جویی آن ضروری بود (۱۱). یکی از الزامات حیاتی در راستای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، آموزش و آگاهی است. همان‌طور که همگان می‌دانند بهترین مکان برای آموزش و پرداختن و تئوریزه کردن ایده‌های اقتصاد مقاومتی دانشگاه‌ها و پژوهشکده‌ها هستند زیرا سازمان‌ها و نهادهای اجرایی توان، حوصله و فرصت پرورش و کاربردی کردن ایده‌ها را ندارند (۱۲). در این راستا ضرورت دارد دانشگاه‌ها و پژوهشکده‌ها با اجرایی نمودن طرح تشکیل گروه‌های اقتصاد مقاومتی به بحث و گفتگو پیرامون این موضوع پرداخته و اقدامات و برنامه‌های پیش‌بینی شده جهت تحقق اقتصاد مقاومتی را پیگیری نمایند. به عنوان پیش نیازهای اصلی پیاده‌سازی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، دانشگاه‌ها و پژوهشکده‌ها می‌توانند از طریق انجام پایان‌نامه‌ها و طرح‌های پژوهشی و نیز استفاده از ظرفیت‌های موجود در مراکز پژوهشی جهت انجام تحقیقات بنیادی، توسعه‌ای و کاربردی در زمینه اقتصاد مقاومتی، به غنای بیشتر این مبحث پرداخته و بدین طریق نظر و همکاری دانشجویان و اساتید را جلب موضوع نمایند (۱۳). جستجو پیرامون وضعیت آگاهی، نگرش و عملکرد دانشجویان در کشور نشان داده است که اطلاعات قابل ملاحظه‌ای در این خصوص موجود نبوده و به جز نتایج چند مطالعه محدود که توسط نگارندگان مقاله حاضر انتشار یافت، اطلاعات چندانی در دسترس نیست. به‌عنوان نمونه مطالعه‌ای توسط تیرگر و همکاران (۱۳۹۱) در میان ۲۵۰ تن از دانشجویان سه دانشکده پزشکی، دندانپزشکی و پیراپزشکی یک دانشگاه علوم پزشکی انجام شد تا آگاهی، نگرش و عملکرد دانشجویان در خصوص اقتصاد مقاومتی سنجیده شود (۱۴). همچنین مطالعه‌ای دیگر توسط تیرگر

بررسی توضیح داده شد و شرکت در پژوهش برای تمام آنان کاملاً اختیاری بود. به دانشجویان اطمینان داده شد که اطلاعاتشان محرمانه مانده و داده‌ها تنها به صورت کلی مورد استفاده قرار خواهد گرفت. همچنین نیازی به نوشتن نام و نام خانوادگی نبود. پس از جمع‌آوری اطلاعات و کدگذاری داده‌ها، جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی همچون فراوانی نسبی و فراوانی تجمعی استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج حاصل از پردازش اطلاعات جمعیت شناختی ۶۹۱ نفر از دانشجویان شرکت کننده در مطالعه حاضر نشان داد که دختران سهم بیشتری از نمونه‌ها را به خود اختصاص داده بودند (۶۱/۲ درصد - ۴۲۳ نفر)، همچنین بیشترین تعداد دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه از میان دانشجویان مقطع کارشناسی (۵۴/۱ درصد - ۳۱۶ نفر)

بودند. بررسی میزان آگاهی دانشجویان در خصوص آشنایی با واژه‌ی اقتصاد مقاومتی نشان داد که با گذشت زمان آگاهی دانشجویان از موضوع اقتصاد مقاومتی افزایش یافته بطوریکه میزان آگاهی آن‌ها از ۴۲/۴ درصد در نیمسال دوم ۱۳۹۲ به میزان ۹۳/۴ درصد در نیمسال اول سال ۱۳۹۵ افزایش یافت. همچنین در گذر زمان دانشجویان نگرش بهتری در خصوص اقتصاد مقاومتی یافتند بطوریکه پرسش از دانشجویان در زمینه احساس مسئولیت در خصوص اقتصاد مقاومتی نشان داد در نیمسال دوم سال ۱۳۹۲، ۳۵/۶ درصد دانشجویان نسبت به موضوع پژوهش احساس مسئولیت می‌کردند ولی با گذشت سه نیمسال و در نیمسال اول سال ۱۳۹۵، ۵۰/۴ درصد از دانشجویان خود را در قبال این موضوع اجتماعی اقتصادی مسئول می‌دانستند. (جدول شماره ۱).

جدول ۱- توزیع فراوانی آگاهی و نگرش دانشجویان علوم پزشکی در خصوص اقتصاد مقاومتی طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵

نیمسال‌های تحصیلی مورد بررسی						نظر دانشجویان در ارتباط با اقتصاد مقاومتی
مجموع (۶۹۱ نفر)	۱۳۹۵ نیمسال اول (نفر ۱۰۷)	۱۳۹۴ نیمسال دوم (نفر ۱۰۸)	۱۳۹۳ نیمسال دوم (نفر ۷۴)	۱۳۹۳ نیمسال اول (نفر ۱۵۲)	۱۳۹۲ نیمسال دوم (نفر ۲۵۰)	
۴۲۴ (٪۶۱/۳)	۱۰۰ (٪۹۳/۴)	۸۸ (٪۸۱/۵)	۶۱ (٪۸۲/۴)	۶۹ (٪۴۵/۴)	۱۰۶ (٪۴۲/۴)	آشنا با عبارت اقتصاد مقاومتی
۱۳۰ (٪۱۸/۸)	۲۷ (٪۲۵/۲)	۲۵ (٪۲۳/۱)	۲۹ (٪۳۹/۲)	۲۲ (٪۱۴/۵)	۲۷ (٪۱۰/۸)	آگاه از مصادیق اقتصاد مقاومتی
۴۴ (٪۶/۳)	۶ (٪۵/۶)	۲ (٪۱/۹)	۱۵ (٪۲۰/۳)	۸ (٪۵/۳)	۱۳ (٪۵/۲)	مشاهده اقدامی در دانشگاه در راستای اقتصاد مقاومتی
۴۸ (٪۶/۹)	۳ (٪۲/۸)	۱۵ (٪۱۳/۹)	۱۹ (٪۲۵/۷)	۱ (٪۰/۷)	۱۰ (٪۴)	پرداختن به موضوع اقتصاد مقاومتی از سوی اساتید
۲۴۶ (٪۳۵/۶)	۹ (٪۸/۴)	۵۸ (٪۵۳/۷)	۴۱ (٪۵۵/۴)	۴۹ (٪۳۲/۲)	۸۹ (٪۳۵/۶)	برخورداری از احساس مسئولیت در قبال موضوع اقتصاد مقاومتی

امر را در درجه نخست بر عهده مردم و سپس مسئولان کشوری و دولتی می‌دانستند. البته رسانه‌ها، دانشگاهیان و صاحبان صنایع از دیگر گروه‌های مورد اشاره از سوی نمونه‌های مورد بررسی بودند. (جدول شماره ۲).

بررسی نظرات دانشجویان در خصوص آنکه مسئولیت پرداختن به موضوع اقتصاد مقاومتی بر عهده چه کسی یا کسانی است، نشان داد که طی سال‌های متوالی با الگویی بسیار مشابه، اکثر دانشجویان مسئولیت پرداختن به این

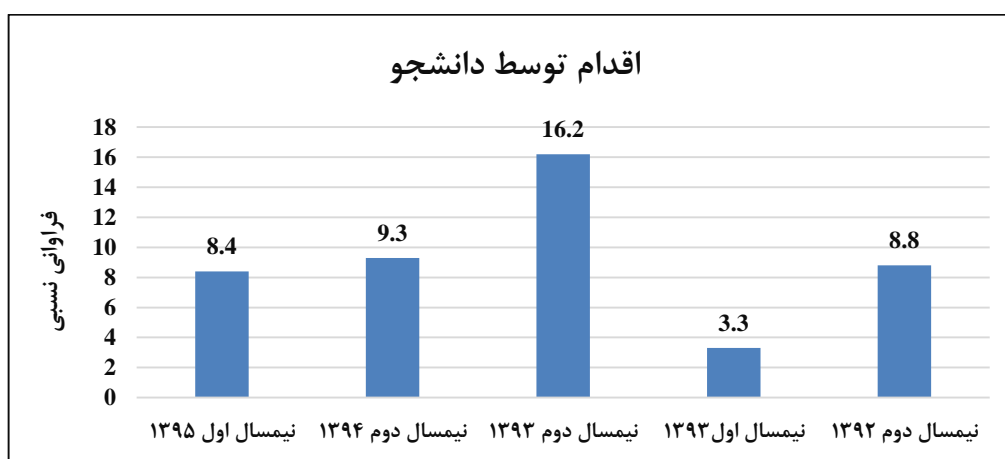
جدول ۲- توزیع فراوانی نسبی مسئولیت انجام اقدامات در خصوص اقتصاد مقاومتی از دیدگاه دانشجویان یک دانشگاه علوم پزشکی

طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵

سال‌های تحصیلی مورد بررسی					مسئولیت انجام اقدامات در خصوص اقتصاد مقاومتی
۱۳۹۵ نیمسال اول (نفر ۱۰۷)	۱۳۹۴ نیمسال دوم (نفر ۱۰۸)	۱۳۹۳ نیمسال دوم (نفر ۷۴)	۱۳۹۳ نیمسال اول (نفر ۱۵۲)	۱۳۹۲ نیمسال دوم (نفر ۲۵۰)	
۲۸/۹٪	۱۳/۹٪	۱۶/۲٪	۵/۹٪	۱۸/۴٪	مردم
۲۶/۱٪	۲۰/۴٪	۹/۵٪	۹/۹٪	۱۶٪	مسئولین و دولتمردان
۱/۸٪	۰/۹٪	۰	۲/۶٪	۴٪	دانشگاهیان (اساتید یا دانشجویان)
۱۴/۱٪	۱۴/۸٪	۱۴/۹٪	۵/۹٪	۱۰٪	مردم و مسئولین
۵/۱۶٪	۰/۹٪	۱/۴٪	۲/۴٪	۶/۴٪	سایر
۲۳/۵٪	۴۹/۱٪	۵۸٪	۷۳/۳٪	۴۵/۲٪	بدون پاسخ

صرف نظر از نوسانی که در نیمسال دوم ۱۳۹۳ وجود داشت، تغییر چندانی را به خود ندیده است بطوریکه در اکثر موارد کمتر از ۱۰ درصد بوده است. (نمودار شماره ۱).

بررسی عملکرد دانشجویان در خصوص اقتصاد مقاومتی (مبادرت به اقدامی ولو کوچک در راستای اقتصاد مقاومتی توسط دانشجو) نشان داد که عملکرد آن‌ها با گذشت زمان

نمودار ۱: فراوانی نسبی عملکرد دانشجویان علوم پزشکی در خصوص اقتصاد مقاومتی طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵

بهبود و مناسب از سرمایه‌های ملی، افزایش توجه به مقوله‌ی خلاقیت و نوآوری، آموزش و اطلاع رسانی به‌ویژه از سوی رسانه‌ها می‌تواند در تحقق اهداف و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در کشور کارساز باشد.

جمع‌بندی ایده‌ها و پیشنهادات دانشجویان در خصوص نحوه اجرایی شدن اقتصاد مقاومتی حاکی از آن بود که فقط ۲۳ نفر (حدود ۳ درصد) ایده‌ای در خصوص اجرایی شدن اهداف اقتصاد مقاومتی بیان کردند که به عقیده آنان اقداماتی چون افزایش کیفیت محصولات داخلی، مصرف

بحث

دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی مورد بررسی قرار گرفت، چرا که با جلب مشارکت دانشجویان در این

در پژوهش حاضر موضوع اقتصاد مقاومتی به عنوان یکی از مؤلفه‌های اجتماعی اقتصادی مؤثر بر رفاه و آسایش مردم و در عین حال تأثیرگذار بر نظام سلامت، در میان

چالش‌های اقتصاد ایران است که باید در میان این نسل جایگاه خاصی داشته باشد (۱۸).

پرسش از دانشجویان در ارتباط با احساس مسئولیت در خصوص موضوع اقتصاد مقاومتی، نشان داد که در مجموع حدود یک سوم آنان (۳۵/۶ درصد- ۲۴۶ نفر) نسبت به تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی احساس مسئولیت می‌کردند. این وضعیت را می‌توان ضمن نوعی آمادگی در جهت مشارکت جهت حل مشکلات روز کشور و روحیه خدمت‌گذاری همچون دیگر آحاد جامعه، شرایطی نسبتاً قابل قبول متناسب با دیدگاه اساتید علوم اقتصاد دانست. آنان معتقدند، دانشجویان و اساتید نباید صرفاً به خواندن و نوشتن بسنده کنند. دانشگاهیان باید افق‌های جدید اقتصاد مقاومتی را باز کنند. دانش آنها باید به فناوری تبدیل گردد و از این فناوری‌ها محصول جهت عرضه تهیه گردد (۱۹).

از نظر دانشجویان مورد بررسی، بیشترین مسئولیت در قبال مقوله اقتصاد مقاومتی و اجرای آن در جامعه بر عهده مسئولین و دولتمردان است (۱۶/۲ درصد- ۱۱۲ نفر) هرچند دیگر گروه‌ها شامل مردم، دانشگاهیان، صاحبان صنایع و غیره نیز با نسبت‌های کمتر در این خصوص مسئول شناخته شدند. در این رابطه گفتنی است که به عقیده اقتصاددانان نیز اولین گام در حرکت به سمت اقتصاد مقاومتی فرهنگ‌سازی در ابعاد مختلف اقتصادی است که باید از دولتمردان آغاز شود (۲۰). در واقع ابتدا باید دولت را در سبک اداره امور و سپس مردم را به سبک زندگی متناسب با اقتصاد مقاومتی تشویق و رهنمون کرد. البته ماهیت اقتصاد مقاومتی، اقتصادی مردمی است و ضروری است که مردم وارد این عرصه شوند تا با ورود مردم به خصوص جوانان، شاهد تحولات مثبت باشیم (۲۱).

مطالعه پیرامون موضوعی جدید و منطبق با مسائل روز جامعه، همچنین پیگیری روند تغییرات طی چند نیمسال را می‌توان از نقاط قوت این پژوهش و در مقابل استفاده از فرم محقق ساخته، جمع‌آوری نمونه‌ها به روش آسان و

زمینه می‌توان به تلاش و توجه لازم و در ادامه ارتقاء کیفیت خدمات و پیشرفت در نظام سلامت امیدوار باشیم. نتایج حاصل از یافته‌ها نشان داد که از میان ۶۹۱ دانشجوی مورد بررسی طی پنج مقطع زمانی متوالی بیش از نیمی از دانشجویان (۶۱/۳ درصد- ۴۲۴) واژه اقتصاد مقاومتی را شنیده و (۱۸/۸ درصد- ۱۳۰) نفر با مصادیق آن آشنا بودند. مقایسه این نتایج با یافته‌های تیرگر و همکاران (۱۳۹۲) در دیگر گروه‌ها مانند کارکنان اداری یک دانشگاه و اعضای هیات علمی آن، همچنین شهروندان عادی از وضعیت نسبتاً مناسب دانشجویان حکایت دارد. در پژوهشی با عنوان ضرورت آموزش اقتصاد مقاومتی در بخش بهداشت و درمان، تقریباً نیمی از پرسنل یک دانشگاه علوم پزشکی با مفهوم اقتصاد مقاومتی آشنایی داشته و به همین میزان اقداماتی را در ارتباط با اقتصاد مقاومتی بکار بسته بودند (۱۲). همچنین در پژوهش دیگری، نظرات بیش از سیصد عضو هیات علمی یک دانشگاه علوم پزشکی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که از میان اعضای هیات علمی مورد بررسی، بیش از ۹۰ درصد از شرکت کنندگان در تحقیق واژه «اقتصاد مقاومتی» را شنیده، اما کسری برابر با دو سوم آنان (۶۰ درصد) با مصادیق آن آشنایی داشتند (۱۵). همچنین در پژوهش دیگری که در میان خانوارهای شهر کوچکی از شمال کشور به اجرا در آمد، مشخص گردید که از ۳۳۰ خانوار مورد بررسی، ۲۸ درصد با عبارت اقتصاد مقاومتی آشنا بوده و تنها ۲۰ درصد توانستند مصادیقی از آن را معرفی کنند (۱۶). همچنین در پژوهشی توسط رحمن پور میان ۲۰۸ نفر از دانش آموزان مدارس مشخص شد که ۱۴/۴ درصد آن‌ها واژه اقتصاد مقاومتی را شنیده و ۵/۸ درصد با مصادیق آن آشنا بودند (۱۷).

به عقیده برخی محققان انتظار از دانشجویان به دلیل وضعیت ویژه اقتصادی و اجتماعی کشور به ویژه در زمینه انسجام مبانی نظری اقتصاد مقاومتی و کاربردی کردن آن، بیش از افشار دیگر جامعه است. دانشجویان باید با تأمل بیشتر مفاهیم و مصادیق اقتصاد مقاومتی را مورد توجه قرار دهند و پرداختن به مسائل اقتصاد مقاومتی، یکی از

- اتخاذ سیاست‌هایی به منظور اولویت بخشی پژوهش‌های مرتبط با موضوعات اجتماعی اقتصادی همچون اقتصاد مقاومتی در انجام پایان نامه‌های دانشجویی
- تلاش در جهت افزایش پژوهش‌های بین‌رشته‌ای با هدف ارائه راه‌حل برای مشکلات اقتصادی در نظام سلامت

مطالعه در تعداد محدودی از گروه دانشجویان را می‌توان از نقاط ضعف بررسی حاضر نام برد.
در مجموع به منظور تحقق هرچه سریع‌تر اهداف و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، پیشنهاد‌های زیر قابل طرح می‌باشند:
- برگزاری مداوم و منظم کارگاه‌های آموزشی در جهت جلب توجه دانشجویان و دیگر گروه‌های حاضر در دانشگاه‌ها

نتیجه‌گیری

مقامتی آموزش‌های منسجم و مداوم در دستور کار دانشگاه‌ها قرار گیرد. بدین ترتیب بر کلیه اساتید، دانشجویان و پژوهشگران حیطه‌های مختلف علوم پزشکی همچون سایر اقشار جامعه است که در خصوص موضوع اقتصاد مقاومتی فعالیت نموده و با اتخاذ تدابیر متنوع به‌نوبه خود در جهت تحقق اهداف آن بکوشند.

پژوهش حاضر نشان داد که آشنایی دانشجویان از اقتصاد مقاومتی و آگاهی آنان از مصادیق اقتصاد مقاومتی در گذر زمان افزایش یافته اما ضعف در عملکرد آن‌ها همچنان مشهود است. از آنجائی که اصلاح هر رفتار نادرست و یا اتخاذ هر رفتار جدید نیازمند آموزش می‌باشد، ضروری است که در پرداختن به موضوعات اجتماعی-اقتصادی مانند اقتصاد

تقدیر و تشکر

بدین وسیله مؤلفین مقاله از کلیه دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش که با پاسخ صادقانه به سؤالات، امکان انجام تحقیق را میسر ساختند، قدردانی می‌نمایند

منابع

1. Talebi A, Vaezi K. Social Determinants of Health from the Perspective of Women with Thalassemia: A Qualitative Study. *Community Health* 2015; 1(2):111-19 [Farsi].
2. Tirgar A, Aghalari Z. A Content Analysis of Economic in Scientific Outputs of Medical Sciences. *Community Health* 2015; 2(4): 223-27.(Persian)
3. Davari, M. Economic challenges of Iran health system. *Health Inf Manage* 2011; 8(7): 915-917.(Persian)
4. Tirgar A, Aghalari Z, Rabiei S M. The importance of social issues in medical sciences education. *Biannual J of Med Edu; Education development center. Babol Univ of Med Sci Autumn & Winter 2014-2015*; 3(1):39-45.(Persian)
5. Statement by the Supreme Leader during the meeting of members of the Supreme Council of the Cultural Revolution; 2002.(Persian)
6. Heidari D. Beliefs and its impact on reform of the consumption pattern, *Mishkat*, 2009; 28(105): 148-160 .(Persian)
7. Latifi H. Temperance and moderation in the teachings of Razavi, *Mishkat*, 2009; 28(105): 119-135 .(Persian)
8. Moraveji Tabasi M. J. *Wisdom of Razavi*, First ed, Marof Publication, 2014; pp:127 .(Persian)
9. The Holy Quran, Surah Al-Isra, Verse 29.
10. The Holy Quran, Surah Al-Forghan, Verse 67.
11. Mousavi Anijdan SH, Tirgar A. Assessment of Affecting Factors on Personal Computer's Power Consumption in an Academic Center in 2014: A Short Report. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2015; 14(6): 525-32 .(Persian)
12. Tirgar A, Aghalari Z, Nouri L. A research on resistive economy among university staff. *Maaref*. 2013; 22: 38-39 .(Persian)
13. Ferdowsi University of Mashhad, *Resistive Economy and role of universities in its realization*. Internal publication, Ferdowsi University of Mashhad. 2014; 53 .(Persian)
14. Tirgar A, Aghalari Z. Viewpoint of academicians about resistive economics. *Taraaz Magazine* 2014; 21: 104-105 .(Persian)
15. Tirgar A, Soltanpour N, Jahanian Z, Amozadeh S. A survey on resistive economy among faculty members. *Maaref*. 2013; 100: 12-14 .(Persian)
16. Aghalari Z, Tirgar A. A survey on recycling pattern of families according to Islamic culture. *Islam and Health Journal* 2014; 1(4): 21-26 .(Persian)
17. Rahmanpour N. Students and resistive economy. *Roshd Moalem Journal* 2016; 34(7): 28-30 .(Persian)
18. Ahmadi A. M. Challenges in Islamic economics education system. *Islamic Economy* 2005; 18: 113-136 .(Persian)
19. Mojahedian S. M. University duty and resistive economy. *Maaref* 2012; 93: 11-19 .(Persian)
20. Shahbazi N. Relief of economic sanction by resistive economy. *Payamenghelab* 2010; 42: 26-27 .(Persian)
21. Peyghami A. Ten key points about resistive economy. *Maaref* 2012; 92: 9-10 .(Persian)

A glance on multi-dimensional subject entitled resistive economy in a Medical University

Aram Tirgar: Associate prof., Social Determinants of Health Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran (*Corresponding Author). Email: a.tirgar@mubabol.ac.ir

Zahra Aghalari: MSc in Environmental Health Engineering, Student Research committee, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. Email:z.aghalari@gmail.com

Background and Objective(s): Activities aimed at achieving the goals of the resistive economy by university students who are influential groups of every country will lead to the development of society in various aspects such as social and economical aspects. The purpose of this study was to evaluate university students' knowledge and practice in relation to resistive economy.

Materials and Methods: This descriptive study conducted among 691 university students of medical, dentistry and paramedical schools in five consecutive periods from 2013 to 2016. Samples were collected in simple method. The data were collected by a researcher-made form, comprised of two sections of personal data and questions about resistive economy. Data processing was performed using descriptive statistics.

Results: According to our data, awareness of resistive economy over time increased from 42.4% in the second half of 2013 to 93.4% in the first half of the 2016. Samples' performance in regarding to the resistive economy showed that their performance fluctuated over time, but changed over the course of 5 consecutive periods from 8.8 to 8.4%. The question about the person responsible for the issue of resistive economy indicated that most of university students considered the responsibility of the people and governmental authorities.

Conclusion: Although the results indicate an improvement in students' awareness about resistive economy, their performance status does not seem satisfactory. Therefore, it is imperative that universities apply specific programs for greater participation and improvement of students' performance in national and social issues.

Keywords: Resistive economy, University students, Knowledge, Practice.